

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžo/23/2016
Identifikačné číslo spisu: 5014200293
Dátum vydania rozhodnutia: 28.11.2017
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5014200293.4

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobcu: G. Y. M., bytom M. Č.. XX, XX-XXX A., Poľská republika proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, za účasti: I. C. G., bytom D. Xb/XX, XXX XX L.-L., Poľská republika o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 5. apríla 2016 č. k. 20Scud/6/2014-88 v spojení s opravným uznesením zo dňa 24. mája 2016 č. k. 20Scud/6/2014-111, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 5. apríla 2016 č. k. 20Scud/6/2014-88 v spojení s opravným uznesením zo dňa 24. mája 2016 č. k. 20Scud/6/2014-111 p o t v r d z u j e .

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 8723-3/2014-BA z 29.01.2014 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“) žalovaná ako odvolací orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) v zmysle § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. zmenila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 700-0223/2011-23 z 09.09.2011 vo veci vzniku sociálneho poistenia (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“) tak, že z výrokovej časti vypustila text: „nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a na poistení v nezamestnanosti“ a vložil text: „nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti“. V ostatnom prvostupňové rozhodnutie potvrdila.

2. Žalovaná s poukazom na ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), § 4 ods. 1, § 7 ods. 1 písm. c), §14 ods. 1 písm. a), § 15 ods. 1 písm. a) ako aj § 19 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v napadnutých rozhodnutiach konštatovala, že žalobca bol vedený v registri poistencov žalovanej ako zamestnanec pribratého účastníka v období od 09.04.2010 do 31.01.2012. Pribratý účastník (v tom období ako živnostník I. C. G. - GM CONZULTING, ďalej aj ako „zamestnávateľ“) zapísaný v registri zamestnávateľov vedeného prvostupňovým orgánom od 07.04.2010 do 02.06.2012.

3. Ďalej žalovaná vyzdvihla právny vplyv Nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, ako aj Nariadenia z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie na napadnuté rozhodnutie.

Následne poukázala na nové koordinačné nariadenia, t.j. Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej na účely rozsudku len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa vykonáva základné nariadenie (ďalej na účely rozsudku len „vykonávacie nariadenie“), ktoré sa uplatňujú od 01.05.2010.

4. V súvislosti s prejednávanou vecou žalovaná najmä poukázala na čl. 13 základného nariadenia, ktorý ako kolízna norma vymedzuje právny poriadok, ktorému podlieha osoba vykonávajúca činnosti s charakterom práce v dvoch alebo viacerých členských štátoch.

Vo vzťahu k pracovným činnostiam zanedbateľného rozsahu, tieto žalovaná vymedzila ako činnosti, ktoré sa vykonávajú trvalo, avšak z hľadiska času a hospodárnej návratnosti sú nepodstatné.

5. Čo sa týka skutkového stavu, žalovanej bola doručená informácia z poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia (Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ďalej na účely rozsudku len „poľská inštitúcia ZUS“), že v posledných rokoch vznikli firmy v iných členských štátoch, ktoré, hoci sprostredkujú pre poľských samostatne zárobkovo činných osôb zamestnanie, tak sa zrejme chcú vyhýbať plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikania v Poľskej republike.

V uvedenej súvislosti prvostupňový orgán vykonal v roku 2011 viaceré kontroly u zamestnávateľa (ďalej na účely rozsudku len „kontroly“, resp. všeobecne „kontrola“) so zameraním na splnenie podmienok pre určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania ako aj na overenie reálneho výkonu činností zamestnancov zamestnávateľa.

6. Z výsledkov hore uvedenej kontroly nebolo preukázané, že žalobca vykonáva činnosť ako zamestnanec na území Slovenskej republiky, nemôže byť poistený na území Slovenskej republiky ani podľa jedného z citovaných článkov základného nariadenia, tj. čl. 13 ods. 2 písm. a), čl. 14 ods. 2 písm. b) a čl. 14c písm. a), čoho dôsledkom je, že sa na neho nevzťahujú slovenské právne predpisy sociálneho zabezpečenia.

7. Na základe listu poľskej inštitúcie ZUS z 10.10.2013, žalovaná 10.12.2013 akceptovala návrh poľskej inštitúcie ZUS na uzatvorenie spoločnej dohody medzi žalovanou a poľskou inštitúciou ZUS v súlade s čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého bolo aj vo vzťahu k žalobcovi určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť.

8. Vzhľadom na uvedené žalovaná konštatovala, že žalobcovi povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti (ďalej len „poistenie“ resp. „povinné poistenie“) na území Slovenskej republiky od 09.04.2010 nevzniklo.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

9. Proti rozhodnutiu žalovanej podal žalobca na Krajský súd v Žiline žalobu (označenú ako odvolanie) z 17.03.2014.

Najmä sa odvolával na porušenie predpisov hmotného práva, ktoré podstatne ovplyvnilo výsledok vo veci, ako neprimerané použitie čl. 11 ods. 2 základného nariadenia, pretože žalobca reálne vykonával prácu v dvoch štátoch, zaťaženie žalobcu negatívnymi účinkami porušenia primárnych úloh zamestnávateľa a jeho zlyhania. Žalobca sa odvolával aj na porušenie predpisov konania, ktoré podstatne ovplyvnilo výsledok vo veci, ako spochybňovanie platnosti pracovnej zmluvy, ľubovoľné a nie slobodné hodnotenie dôkazov.

10. Na základe uvedeného žalobca žiadal zrušenie prvostupňového aj napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie s tým, že budú zohľadnené koordinačné nariadenia a žalobcom navrhnuté dôkazy.

11. Žalovaná vo svojom vyjadrení k žalobe (č.l. 35) z 14.07.2014 žiadala žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Vo svojich argumentoch vychádzala z citácie relevantných ustanovení základného nariadenia ako aj vykonávacieho nariadenia.

B)

12. Uznesením Krajského súdu v Žiline z 19.01.2016 č. k. 20Scud/6/2014-81 bol do konania pribratý zamestnávateľ žalobcu - I. C. G. (pôvodne I. C. G. - GM CONZULTING).

13. Krajský súd v Žiline ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie a po vykonanom pojednávaní dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, preto pri aplikácii § 250j ods. 1 O.s.p. žalobu zamietol, a to z nižšie uvedených dôvodov.

14. Podľa názoru krajského súdu, aplikovať základné nariadenie a jeho čl. 11 ods. 1 vo väzbe na čl. 13 ods. 3 ako aj vykonávacie nariadenie a čl. 14 - 16 je možné iba v prípade, keď osoba vykonáva činnosť zamestnanca a činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby súčasne v dvoch členských štátoch. V posudzovanej veci žalobca vykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby v Poľskej republike (čo nebolo v konaní sporné), z vykonaného dokazovania v správnom konaní však nebolo preukázané, že by reálne, fakticky žalobca vykonával činnosť zamestnanca u zamestnávateľa I.A. C. G. - GM CONZULTING.

15. Krajský súd zdôraznil, že žalobca najmä nepreukázal konkrétne vykonávanie prác, ktoré podľa tvrdenia Q. H., obsiahnutého v správe o vykonaní kontroly, mal ako zamestnanec označeného zamestnávateľa vykonávať, t.j. nepreukázal realizáciu pracovnej náplne, ktorá je obsiahnutá v pracovnej zmluve, ktorú žalobca s označeným zamestnávateľom dňa 09.04.2010 uzavrel, ktorej pracovnou náplňou bolo vykonávanie práce promotéra internetových školení.

16. Tak žalobca ako aj jeho zamestnávateľ, ktorí boli účastníkmi správneho konania, ktorým sa doručovali napadnuté rozhodnutia žalovaného a prvostupňového orgánu, v správnom konaní neunesli dôkazné bremeno a neprodukovali dôkazy, ktoré by spochybnili závery žalovaného a prvostupňového orgánu a závery správy o kontrole zo 14.07.2011, ktorá bola jedným z podkladov pre rozhodnutie žalovaného. Samotné predloženie pracovnej zmluvy nie je spôsobilé preukázať reálny výkon činnosti žalobcu ako zamestnanca, keď pracovná zmluva predstavuje len formálny rámec prípadného vykonávania zamestnania, avšak nepreukazuje jeho materiálny (faktický) výkon. Žalobca v správnom konaní nepreukázal, že od uzavretia pracovnej zmluvy 09.04.2010 vykonával u označeného zamestnávateľa konkrétny dojednaný druh práce - promotéra internetových školení. Neuvedol skutkové tvrdenia a relevantné dôkazy, ktorými by skutočný rozsah konkrétnych prác za konkrétne obdobie preukázali. Preto krajský súd konštatoval, že žalobca v konaní bol povinný uniesť bremeno tvrdení a dôkazné bremeno a bol spôsobilý vymedzením skutkových tvrdení a dôkazmi preukázať, aký konkrétny rozsah prác od 09.04.2010 pre zamestnávateľa v súlade s dohodnutým druhom práce podľa pracovnej zmluvy vykonával. Preto neobstojí tvrdenie žalobcu v podanej žalobe, že je poškodený, pretože všetky záznamy o zamestnaní má jeho zamestnávateľ, z ktorého dôvodu žalobca nemôže predložiť žiadne dôkazy. Pokiaľ by toto tvrdenie žalobcu bolo pravdivé, žalobca mohol skutkovým vymedzením uviesť,

ktoré konkrétne práce od uzavretia pracovnej zmluvy pre zamestnávateľa vykonával, v ktorých firmách, v akých dátumoch, o aké internetové školenia sa jednalo, s ktorými osobami jednal a pod., čo však neučili.

17. Krajský súd dospel k záveru, že neboli splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu základného nariadenia - čl. 13 ods. 3, nakoľko nebol preukázaný reálny súbeh činností žalobcu ako činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby na území Poľskej republiky a zamestnanca na území Slovenskej republiky, keď nebolo preukázané, že žalobca vykonával súčasne činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činnná osoba v odlišných členských štátoch tak, ako predpokladá čl. 13 ods. 3 základného nariadenia. Uvedené ustanovenia základného nariadenia predpokladajú skutočný, existujúci súbeh dvoch činností (zamestnanie a činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby vykonávané v odlišných členských štátoch), pričom len táto skutočnosť môže zakladať postup podľa základného nariadenia (čl. 13 ods. 3) a aplikáciu uplatniteľných právnych predpisov príslušného členského štátu (hlava II čl. 16 vykonávacieho nariadenia).

18. Záver prvostupňového správneho orgánu a žalovaného, že žalobcovi nevzniklo povinné poistenie podľa slovenskej legislatívy, je súladný so zákonom, nakoľko § 20 zák. č. 461/2003 Z.z. ako zákonnú podmienku vzniku povinného poistenia predpokladá existenciu statusu žalobcu ako zamestnanca v pracovnom pomere, čo žalobca nepreukázal. Tento záver vyplýva aj z ustanovení § 15 ods. 1 písm. a), § 19 ods. 1, § 14 ods. 1 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z.

19. Keďže bolo preukázané, že žalobca vykonáva samostatne zárobkovú činnosť v členskom štáte - v Poľskej republike a nevykonáva činnosť zamestnanca u zamestnávateľa s miestom podnikania na území Slovenskej republiky, podlieha výlučne právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva samostatne zárobkovú činnosť (čl. 11 ods. 3 písm. a) základného nariadenia). Krajský súd konštatoval, že neboli splnené podmienky pre aplikáciu čl. 13 ods. 3 vo väzbe na čl. 11 ods. 1 prvá veta základného nariadenia, nakoľko nebol preukázaný súbeh vykonávania činnosti žalobcu ako zamestnanca a činnosť ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v dvoch členských štátoch.

20. Krajský súd ďalej zdôraznil, že zák. č. 461/2003 Z.z. špecificky, na rozdiel od Správneho poriadku, upravuje podmienky zastavenia konania, preto nebolo možné, podľa názoru krajského súdu, aplikovať v postupe žalovaného ustanovenie § 30 ods. 1 písm. e) Správneho poriadku, lebo zák. č. 461/2003 Z.z. vylučuje aplikáciu Správneho poriadku a špecificky pre konanie podľa zákona č. 461/2003 Z.z. upravuje spôsoby, kedy môže správny orgán konanie zastaviť. Podľa názoru krajského súdu, pokiaľ žalovaný rozhodol meritórne a konštatoval spolu s prvostupňovým rozhodnutím, že žalobcovi od určitého dátumu povinné poistenie nevzniklo, tak tento výrok je súladný s procesným postupom, ktorý žalovaný a prvostupňový správny orgán v súlade s platnou právnou úpravou mohol a bol povinný aplikovať.

21. Krajský súd tak konštatoval, že napadnuté rozhodnutie žalovaného je súladné s ustanovením § 209 ods. 1 a nasl. zák. č. 461/2003 Z.z., vychádza zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a obsahuje v súlade s cit. zákonom predpísané náležitosti.

III.

Odvolanie žalobcu/stanoviská

A)

22. Vo včas podanom odvolaní z 29.04.2016 (č.l. 94) proti rozsudku krajského súdu žalobca napriek požiadavke zákonodarcu zakotvenej v ustanovení § 205 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. výslovne neuviedol žiadny zo zákonom uznaných dôvodov odvolania. Nakoľko však ide o vec sociálnej agendy, Najvyšší súd tento nedostatok neodstraňoval a naopak zvolil neformálnejší prístup, ktorý sa od správneho súdu pri vybavovaní tejto agendy očakáva. Preto odvolací súd musel v zmysle § 41 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. vyhodnotiť podané odvolanie podľa jeho obsahu (najmä s prihliadnutím na jednotlivé odvolacie námietky) nasledovne.

23. Následne odvolací súd sumarizuje odvolacie dôvody žalobcu:

- závažné porušenie ustanovenia čl. 14 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v dôsledku jeho použitia vo veci, hoci toto ustanovenie nie je v prípade veci žalobcu použiteľné, žalobca podlieha len ustanoveniam čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, preto otázka sídla zamestnávateľa nemá v tejto veci žiadny význam, jedinou zohľadnenou okolnosťou by malo byť vykonávanie činnosti ako zamestnanec na území inej členskej krajiny,
- závažné porušenie hmotného práva, ktoré malo vplyv na obsah vydaného rozsudku, a to čl. 13 ods. 3 základného nariadenie, v ktorom sa nachádza kolízna norma poukazujúca na legislatívu príslušnú vo veci sociálneho zabezpečenia osoby bežne realizujúcej činnosť zamestnanca a činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby v rôznych členských krajinách, čím sa vylučuje možnosť určenia príslušnej legislatívy,
- závažné porušenie hmotného práva spochybnením platnosti pracovnej zmluvy, konštatáciou, že práca nie je žalobcom vykonávaná na území Slovenskej republiky, hoci má práca reálny charakter a prináša príjmy a nenapĺňa definíciu marginálnej práce,
- závažné porušenie čl. 2 ods. 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 v dôsledku ohodnotenia práce žalobcu ako marginálnej činnosti,
- vykonanie chybných skutkových zistení, pričom žalobca zdôraznil, že svoju činnosť nemohol vykonávať stacionárne v sídle spoločnosti, ale bolo nevyhnutné vykonávanie prác v teréne,
- že v odôvodnení rozhodnutia je výrazne viditeľná neopodstatnená strannosť súdu, ktorý vo veci rozhodoval a to tým, že za pravdivé súd považoval len tvrdenia žalovanej, ktoré nie sú doložené dôkazmi,
- vykonanie neopodstatneného hodnotenia žalobcovej motivácie začatia vykonávania činnosti zamestnanca na území Slovenskej republiky, odmeny a pracovného času; poukázala okrem iného na to, že ani okolnosť, že príjmy zo závislej činnosti sú nižšie, ako si vyžaduje štátny poriadok na zabezpečenie minimálnej životnej úrovne, nie je v zmysle rozsudkov Súdneho dvora Európskej Únie (vo veci 53/81 Levin a C-317/93, Nolte) prekážkou uznať osobu, ktorá ju vykonáva, za zamestnanca a obmedzená výška odmeny nemôže mať vplyv na štatút zamestnanca (C-10/05, Mattern a Cikotic)
- že prijatie predpokladu, že žalobca by mal mať vydaný formulár A1 považuje za porušenie čl. 19 ods. 2 vykonávacieho nariadenia; pre zamestnanca má podstatný význam registračný list, ktorý potvrdzuje prihlásenie zamestnanca do systému sociálneho zabezpečenia na základe uzavretej pracovnej zmluvy.

24. Žalobca ďalej poukázal na to, že s väčšinou argumentov predstavených krajským súdom nemôže polemizovať, lebo sa vzťahujú len na zamestnávateľa. Tým, že zamestnávateľ ukončil svoju činnosť sa žalobca nemá možnosť naňho obrátiť so žiadosťou o doplnenie pre dokazovanie potrebných dokumentov. Žalobca nemá prístup k obchodným dokumentom zamestnávateľa, hoci ich predloženie žalovaná požadovala. Ukončenie podnikateľskej činnosti zamestnávateľa však nemôže byť dôvodom na odmietnutie žalobcu prijať do systému sociálneho zabezpečenia v Slovenskej republike, spochybnovať jeho status zamestnanca a zároveň nemôže byť dôvodom na prenesenie celej zodpovednosti za jeho konanie na zamestnanca.

25. Žalobca žiadal zrušiť napadnutý rozsudok a zrušiť aj napadnuté rozhodnutie žalovanej a prvostupňové rozhodnutie z dôvodu, že je v rozpore s platnou legislatívou a bolo vydané s porušením koordinačných nariadení.

26. Záverom žalobca poznamenal, že neexistuje žiadne konečné rozhodnutie v tejto veci, resp. rozhodnutie poľskej inštitúcie ZUS nie je právoplatné.

B)

27. Z vyjadrenia žalovanej (č.l. 106) z 18.05.2016 vyplýva, že žalobca v odvolaní neuviedol také námietky ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutých rozhodnutí. Žalovaná sa naďalej pridrižiava svojho písomného vyjadrenia, v ktorom zaujala stanovisko ku každej námietke žalobcu obsiahnutej v žalobe.

28. Ďalej žalovaná vo vyjadrení uviedla nasledovné:

- aplikácia čl. 14 ods. 5 vykonávacieho nariadenia vo vzťahu k čl. 13 ods. 1 a 2 základného nariadenia

tak, ako naň poukazuje žalobca je chybná, žalovaná neaplikovala na žalobcu čl. 14 ods. 5 vykonávacieho nariadenia, ale priamo čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, pričom zdôraznila, že pri aplikácii čl. 13 ods. 3 základného nariadenia musí byť splnených niekoľko iných podstatných náležitostí, ako je reálny výkon činnosti zamestnanca,

- na základe informácií, ktoré boli žalovanej zasielané zo strany poľskej inštitúcie ZUS ako príslušnej inštitúcie bydliska žalobcu, bolo povinnosťou žalovanej preveriť okolnosti týkajúce sa výkonu činnosti zamestnancov firmy I. C. G. - GM Conzulting, pričom žalovaná musela konanie z dôvodu kontrol prerušiť,

- kontroly nemuseli byť oznamované každému zamestnancovi jednotlivo, nakoľko to z koordinačných nariadení nevyplýva,

- žalovaná naďalej zastáva názor, že na základe kontroly sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti zamestnancov zamestnávateľa na území Slovenskej republiky a ani registrované sídlo zamestnávateľa, pričom má za to, že dôkazné bremeno leží nielen na žalovanej, ale aj na žalobcovi a zamestnávateľovi a túto povinnosť si riadne nesplnili,

- judikáty, na ktoré poukazuje žalobca sa týkajú samostatného pojmu pracovníka a charakteru pracovného vzťahu medzi zamestnancom, pričom žalovaná nerozhodovala o pracovnoprávnom vzťahu medzi žalobcom a zamestnávateľom, ale o poistnom pomere; žalovaná má za to, že všetky judikáty, na ktoré odkazuje žalobca vychádzajú z toho, že sa činnosť vykonáva, a preto ich nie je možné vo veci aplikovať,

- k namietanému porušeniu čl. 2 od. 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 žalovaná uviedla, že práca žalobcu nebola žalovanou vyhodnotená ako marginálna, právo určenia činnosti žalobcu ako marginálnej práce prináleží poľskej inštitúcii ZUS,

- k námietke žalobcu, že registračný list FO je postačujúci na preukázanie, že žalobca podlieha slovenskej legislatíve žalovaná zdôraznila, že prihláška na sociálne poistenie nemá konštitutívne účinky, ale len deklaruje právnu skutočnosť, s ktorou spája vznik sociálneho poistenia, prihláška teda nemôže zakladať povinné sociálne poistenie a nemôže deklarovať vznik poistenia v rozpore s koordinačnými nariadeniami,

- žalovaná poukázala na list z 10.12.2013, ktorým žalovaná akceptovala návrh poľskej inštitúcie ZUS z 10.10.2013 na uzatvorenie spoločnej dohody, v zmysle ktorej bolo vo vzťahu k žalobcovi určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť.

29. Záverom žalovaná požiadala, aby odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil rozsudok krajského súdu ako vecne správny.

IV.

Prejudiciálne konanie

30. Nakoľko nielen v tejto veci ale aj v obdobných veciach iných žalobcov s adresou bydliska v Poľskej republike Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) preskúmaval zákonnosť rozsudkov krajských súdov o rozhodnutiach o nevzniknutí príslušných druhov povinných sociálnych poistení, tak za tejto situácie konajúci senát odvolacieho súdu po neverejnej porade dospel k záveru, že pre ďalšie konanie vo veci samej je nutné za účelom výkladu dotknutých ustanovení práva Európskej únie predložiť prostredníctvom prerušujúceho uznesenia zo dňa 28. januára 2016 v inej veci vedenej pod sp.zn. 1Sžo/11/2015 Súdnemu dvoru nižšie uvedenú prejudiciálnu otázku:

1. Je možné článok 13 ods. 3 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v spojení s právom na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody, ktoré je zakotvené v článku 34 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie, za okolností, ktoré sú v spore vo veci samej, vykladať bez prihliadnutia na spresňujúce podmienky uvedené v článku 14 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia bez možnosti použiť následne postup podľa čl. 16 citovaného nariadenia tak, že výber rozhodného vnútroštátneho práva pri súbehu činností zamestnanca a činností samostatne zárobkovo činnnej osoby neovplyvňuje nízky rozsah pracovného času a pracovnej odmeny zamestnanca, t.j. že uvedený článok 14 vykonávacieho nariadenia sa na výklad článku 13 ods. 3

základného nariadenia nevzťahuje?

2. V prípade, ak je odpoveď na prejudiciálnu otázku 1. negatívna, potom môže vnútroštátny súd v prípade aplikačného rozporu dvoch nariadení, a to základného a vykonávacieho, ktorými sú v prejednávanej veci samej Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, posudzovať ich ustanovenia podľa právnej sily, t.j. podľa ich postavenia v hierarchii práva Únie?

3. Je možné nazerať na výklad ustanovení základného nariadenia vykonaný správnu komisiou v zmysle čl. 72 základného nariadenia ako na záväzný výklad inštitúcie Európskej únie, od ktorého sa nemožno vnútroštátnou súdnou judikatúrou odkloniť a toto súčasne bráni predložiť prejudiciálnu otázku, alebo je to iba jeden z prípustných výkladov práva Európskej únie, ktorý musí vnútroštátny súd zobrať do úvahy ako jeden z podkladov svojho rozhodnutia?

B)

31. Z dôvodu podania prejudiciálnej otázky bolo konanie o odvolaní žalobcu vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky uznesením z 28.06.2016 sp. zn. 1Sžso/23/2016 prerušené.

32. Súdny dvor prejudiciálnu otázku akceptoval a svoju odpoveď prostredníctvom rozsudku sp.zn. C-89/16 z 13.07.2017 zaslal konajúcemu senátu Najvyššieho súdu v nasledujúcom znení:

„Článok 13 ods. 3 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmeneného a doplneného nariadením (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady č. 465/2012 z 22. mája 2012, sa má vykladať v tom zmysle, že s cieľom určiť vnútroštátnu právnu úpravu uplatňujúcu sa v zmysle tohto ustanovenia na osobu, akou je žalobca vo veci samej, ktorý je zvyčajne zamestnancom v jednom členskom štáte a samostatne zárobkovo činnou osobou v druhom členskom štáte, je potrebné zohľadniť požiadavky uvedené v článku 14 ods. 5b a článku 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004, zmeneného a doplneného nariadením č. 465/2012.“

V.

Právne názory odvolacieho súdu

33. Najvyšší súd ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) v intenciách rozsudku sp. zn. C-89/16 Súdneho dvora, po preskúmaní písomných pripomienok členských štátov zaslaných v prejudiciálnom konaní a v medziach čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii a čl. 267 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vyhodnotil listinné dôkazy obsiahnuté v súdnom ako aj v priloženom administratívnom spise, preskúmal rozsudok krajského súdu postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku ďalej len „O.s.p.“) s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní, a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k nižšie odôvodnenému záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu je vo výroku vecne správny a vydaný v súlade so zákonom, a preto ho po preskúmaní dôležitosti odvolacích dôvodov postupom uvedeným v § 219 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. potvrdil, a to čiastočne aj z iných dôvodov.

34. Na prvom mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že zákonodarca výkon správneho súdnictva (najmä čl. 46 a čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) založil iba na návrhovej slobode účastníka (v preskúmvanej veci žalobca), t.j. zodpovednosti za obranu svojich práv (vigilantibus leges sunt scriptae) v medziach čl. 13 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd (resp. čl. 19 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie) ako aj čl. 47 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie, vybrať si podľa Občianskeho súdneho poriadku z prostriedkov ochrany ten najvhodnejší proti rozhodnutiu či postupu žalovanej.

35. V takto vymedzenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho

prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) Najvyšší súd celkom zdôrazňuje, že podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia, je právna otázka, či na základe podkladov získaných žalovanou počas vykonanej kontroly zamestnávania zahraničných pracovníkov na území Slovenskej republiky a informácií zo strany poľskej inštitúcie ZUS bol vykonaný riadny výber právnych predpisov opodstatnene nasvedčujúcich právnomu záveru, že žalobkyni príslušné poistenia v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. a predpisov Európskej únie nevzniklo, t.j. otázka správneho zistenia rozhodujúcich skutočností a dostatočného rámca podkladov pre naplnenie zásady materiálnej pravdy v ďalšom procese aplikácie hmotného práva.

Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

36. Na prvom mieste musí Najvyšší súd zdôrazniť, že žalobca svoje odvolanie neoprel o zákonom vymedzené odvolacie dôvody, avšak z jeho odvolacích námietok nepochybne vyplýva, že spochybňuje správne právne posúdenie veci prvostupňovým súdom. V súvislosti s uvedeným Najvyšší súd odkazuje na vyššie citovaný rozsudok, prostredníctvom ktorého Súdny dvor (marginálny bod č. 32) zdôraznil, že vzhľadom na skutkový stav vo veci samej (t.j. po dátume 28.06.2012 zmeny tak základného ako aj vykonávacieho nariadenia), ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, je potrebné vychádzať z článku 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia, nie z článku 14 ods. 5 písm. b) tohto nariadenia v jeho pôvodnej verzii.

Podľa čl. 14 ods. 5 písm. b) vykonávacieho nariadenia v pôvodnom znení na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 základného nariadenia osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, je predovšetkým osoba, ktorá nepretržite striedavo vykonáva činnosti s výnimkou zanedbateľných činností v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, a to bez ohľadu na početnosť alebo pravidelnosť tohto striedania.

Podľa čl. 14 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v znení relevantnom na preskúmanú vec na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 základného nariadenia sa osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, rozumie osoba, ktorá vykonáva súbežne alebo striedavo jednu alebo viacero oddelených činností v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch pre ten istý podnik alebo toho istého zamestnávateľa, alebo pre rôzne podniky alebo rôznych zamestnávateľov.

Podľa čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia v citovanom znení na účely určenia uplatniteľných právnych predpisov podľa článku 13 základného nariadenia sa zanedbateľné činnosti neberú do úvahy. Článok 16 vykonávacieho nariadenia sa uplatňuje na všetky prípady podľa tohto článku.

Podľa čl. 14 ods. 8 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 a 2 základného nariadenia formulácia podstatná časť činnosti, ktorú osoba vykonáva ako zamestnanec alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte znamená, že sa kvantitatívne podstatná časť všetkých činností zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činné osoby vykonáva v tomto členskom štáte, pričom to nemusí byť nevyhnutne väčšia časť týchto činností.

Podľa čl. 16 ods. 1 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

Podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

Podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

Podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení platí, že ak existuje neistota vo veci

určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia.

Podľa čl. 16 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

Podľa čl. 16 ods. 6 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení platí, že ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

37. Najvyšší súd v tejto súvislosti sa preto nezaoberá relevantnou skutočnosťou, že

- žalobca bol zaregistrovaný prvostupňovým orgánom už v roku 2010,

- hoci základné nariadenie vstúpilo do účinnosti ku dňu 19.05.2004, tak uplatniteľné v pôvodnom znení bolo až ku dňu 01.05.2010, a

- spolu s vykonávacím nariadením prešli niektoré dotknuté ustanovenia základného ako aj vykonávacieho nariadenia viacerými legislatívnymi zmenami k 22.12.2010 (viď nariadenie Komisie EÚ č. 1244/2010), k 08.06.2012 (nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 465/2012) a k 19.12.2012 (nariadenie Komisie EÚ č. 1224/2012).

38. V tejto súvislosti s poukazom na odôvodnenie základného nariadenia Súdny dvor konštatoval (marginálny bod č. 34), že jeho cieľom je zabezpečiť koordináciu vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia v členských štátoch, aby sa zaručil účinný výkon práva na voľný pohyb osôb, a aby sa tak prispejalo k zlepšeniu životnej úrovne a podmienok zamestnávania osôb pohybujúcich sa v rámci Únie.

39. Za skutkového stavu zisteného v preskúmvanej veci by sa žalobca podľa uvedeného rozsudku Súdneho dvora mal fakticky považovať za osobu, ktorá podlieha právnej úprave členského štátu, kde je zamestnancom (t.j. Slovenská republika).

40. Avšak s poukazom na čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia Súdny dvor uviedol (marginálne body č. 38 a č. 40), že na určenie rozhodnej právnej úpravy podľa článku 13 základného nariadenia sa neberú do úvahy zanedbateľné činnosti, ktorej rozsah mala poľská inštitúcia ZUS zistiť u žalobcu v inej veci, t.j. aj u žalobcu v preskúmvanej veci. Preto pri určení rozhodnej právnej úpravy, ktorej podlieha žalobca, mala žalovaná vychádzať z článku 13 ods. 3 základného nariadenia zohľadňujúc novelizovaný text článku 14 ods. 5b ako aj čl. 16 vykonávacieho nariadenia.

Pritom, hoci sa na základné nariadenie a vykonávacie nariadenie nazerá ako na rovnocenné akty práva Únie, je nutné vykonávacie nariadenie v prípade existencie rozporov vykladať vo svetle základného nariadenia (napríklad rozsudok Súdneho dvora 24. októbra 1996 sp.zn. C-335/95 vo veci Picard).

41. Z vyššie uvedeného pre Najvyšší súd vyplýva, že pre posúdenie spornej veci je nutné vychádzať z aplikácie hore uvedených ustanovení základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia (viď ich znenie citované v bode č. 35).

Z obsahu napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že žalovaná sa dlhodobo zamerala na preverovanie skutočného výkonu pracovných činností žalobcu a charakteru registrovaného sídla zamestnávateľa na území Slovenskej republiky.

42. Predovšetkým Najvyšší súd v súvislosti s hore uvedenými odvolacími námietkami smerujúcimi proti nesprávnemu právnemu posúdeniu veci krajským súdom (viď bod č. 35) poukazuje na to, že idea právneho štátu zakotvená v článku 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje nielen od orgánov súdnej moci ale aj moci výkonnej, aby ich výklad práva v konkrétnej veci nepochybne smeroval (princíp právnej istoty) k tomu výsledku, ktorý mal, resp. mal mať na mysli zákonodarca pri jeho tvorbe.

43. V uvedenej súvislosti je však vo vzťahu k žalobcovi neprehliadnuteľný právny názor žalovanej (viď bod č. 7), že:

„Na základe listu poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS z 10. októbra 2013, Sociálna poisťovňa dňa 10. decembra 2013, akceptovala návrh poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s článkom 16 (4) vykonávacieho nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, v zmysle ktorej bolo aj pánovi G. Y. M. určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť.“

44. Na základe uvedeného Najvyšší súd dospel k záveru, že v preskúmvanej veci nastal v zmysle listín administratívneho spisu stav neistoty (viď záver nižšie uvedeného textu), ktorý si vyžadoval vzájomné rokovanie na dosiahnutie dohody vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov. Toto rokovanie v zmysle návrhu ZUS z 10.10.2013 prebehlo na spoločnom stretnutí zástupcov žalovanej a poľskej inštitúcie ZUS vo Varsave, kde sú zachytené pochybnosti poľskej strany ohľadom procesného postupu žalovanej vo vzťahu k zamestnancom tzv. schránkových firiem.

45. V závere návrhu ZUS z 10.10.2013 je sformulovaný nasledovný text:

„Žiadame Vás o vysvetlenie, či vaše stanovisko obsiahnuté vo Vašom liste z 25.07.2013 znamená, že Ústredie Sociálnej poisťovne nepreruší konanie vo veci odvolaní proti rozhodnutiu a nebude čakať až ZUS rozhodne o poľskom zákonodarstve, ale na základe vlastných zistení potvrdí tie 1236 rozhodnutí, ktoré vydali pobočky Sociálnej poisťovne ?

Ak áno, tak rozumieme, že na základe doručených od Vás informácií o vstupe do platnosti rozhodnutí, ktoré vydali pobočky Sociálnej poisťovne, ZUS určí poľské zákonodarstvo na základe predpisov práva EÚ. Myslíme, že v prípade týchto 1236 osôb možno potvrdiť, že poľské zákonodarstvo bolo určené na základe spoločnej dohody Sociálnej poisťovne a ZUS. Podľa článku 16 ods. 4 nariadenia č.987/2009 takto určené zákonodarstvo bude mať konečnú platnosť. Teda nie je potrebné, aby sme Vás informovali o rozhodnutiach ZUS vo veci určenia poľského zákonodarstva, podľa článku 16 ods. 4 nariadenia č. 987/2009 ? Žiadame Vás o potvrdenie správnosti nášho usudzovania.

Opätovne Vám ďakujeme za pomoc v tejto komplikovanej veci, žiadame Vás o Vaše stanovisko ohľadne nastolených nami problémov.“

46. Žalovaná prostredníctvom listu z 10.12.2013 zaslala nasledujúci text akceptujúci návrh poľskej inštitúcie ZUS na uzavretie dohody podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia:

„Keďže riešenie situácie zamestnancov vyššie uvedených piatich zamestnávateľov prebieha už pomerne dlhé obdobie a Sociálna poisťovňa v rámci riešenia ich situácie je viazaná lehotami na vybavenie, pričom ich predĺžovanie je s ohľadom na celkovú situáciu dlhšie nežiaduce, akceptujeme Váš návrh na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s článkom 16 (4) 987/2009, v zmysle ktorej je v prípade týchto 1236 osôb určené poľské zákonodarstvo a takto určené zákonodarstvo má konečnú platnosť.“

47. Na základe uvedeného sa Najvyšší súd stotožňuje so záverom žalovanej, že zanikla sporná situácia pri určovaní uplatniteľných právnych predpisov aj pre žalobcu a naopak táto bola zamenená definitívnym určením poľského zákonodarstva v zmysle čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia.

Na tejto situácii nemení nič ani námietka žalobcu, že poľská inštitúcia ZUS vo veci poistenia žalobcu ešte právoplatne nerozhodla.

Navyše z uvedených ustanovení čl. 16 vykonávacieho nariadenia tiež pre Najvyšší súd vyplýva, že žalobca nie je aktívne legitimovaný do tohto negotiačného procesu zasahovať.

Podľa odôvodnenia č. 2 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení užšia a efektívnejšia spolupráca medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia je hlavným faktorom, ktorý má poskytnúť osobám, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (ES) č. 883/2004, možnosť uplatniť si svoje nároky v čo najkratších lehotách a za optimálnych podmienok.

Podľa odôvodnenia č. 8 veta prvá vykonávacieho nariadenia v citovanom znení členské štáty, ich príslušné orgány a inštitúcie sociálneho zabezpečenia by mali mať možnosť dohodnúť sa medzi sebou na

zjednodušených postupoch a správnych opatreniach, ktoré považujú za účinnejšie a vyhovujúcejšie podmienkam ich systémov sociálneho zabezpečenia.

Podľa odôvodnenia č. 10 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení platí, že aby sa určila príslušná inštitúcia, t. j. inštitúcia, ktorej právne predpisy sa uplatňujú alebo ktorá má povinnosť vyplácať určité dávky, musia objektívnu situáciu poistenca a jeho rodinných príslušníkov preskúmať inštitúcie viac ako jedného členského štátu. Aby sa zabezpečila ochrana dotknutej osoby počas obdobia nevyhnutného na komunikáciu medzi inštitúciami, je potrebné zaručiť jej predbežné zaradenie do systému sociálneho zabezpečenia.

48. Je preto celkom právne irelevantný záver žalobcu, že rozhodujúcou skutočnosťou pre existenciu povinných druhov sociálneho poistenia v tomto prípade je aj preukázanie vykonávania práce žalobcu na území Slovenskej republiky.

Ak by si konajúci súd v rozpore s výkladovým pravidlom „reductio ad absurdum“ takýto právny názor osvojil, potom by potvrdil neželanú situáciu (viď najmä odôvodnenie základného nariadenia č. 15), že hoci by v inom členskom štáte príslušný úrad podľa bydliska pracovníka ustálil svoju rozhodovaciu právomoc a relevanciu svojho právneho poriadku vrátane prvkov súdnej ochrany, tak by priznal relevanciu aj právneho poriadku iného členského štátu, čo je však v rozpore s princípmi riešenia kolíznych právnych situácií.

49. V tejto súvislosti však Najvyšší súd musí poukázať na účinky dohody medzi žalovanou a poľskou inštitúciou ZUS, ktoré nastali spätne, t.j. nie až po dni uzavretia dohody v písomnej forme (t.j. ku dňu 10.12.2013, kedy žalovaná akceptovala návrh poľskej inštitúcie ZUS).

Hoci Najvyšší súd vychádzajúc pri aplikácii čl. 16 ods. 4 nenachádza v celom texte vykonávacieho nariadenia žiadnu zmienku, v akej forme má byť uvedená dohoda uzavretá, tak slovenské procesné predpisy ukladajú orgánom verejnej správy, aby dodržiavali všeobecne uznávaný princíp dobrého výkonu verejnej správy. Takto sformulovaný právny názor má oporu v slovenskom právnom poriadku, lebo je v súlade s právom účastníka na riadne vedený administratívny spis.

Podľa § 189 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení o ústnych podaniach, o dôležitých úkonoch a o dôležitých dôkazoch v konaní príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne vyhotovuje zápisnicu.

Podľa § 190 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení účastníci konania a ich zástupcovia majú právo nazeráť do spisov a robiť si z nich výpisy, odpisy a na požiadanie aj vyhotovenie fotokópie okrem údajov o zdravotnom stave účastníka konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

Žalovaná v napadnutom rozhodnutí ozrejmla, akým spôsobom došlo vo vzťahu k žalobcovi k definitívnemu určeniu uplatniteľnej legislatívy, čo možno považovať za zachovanie práva žalobcu na riadne vedený administratívny spis.

50. Žalobca svoje odvolanie postavil najmä na námietkach týkajúcich sa reálneho výkonu činnosti zamestnanca na území Slovenskej republiky a s tým spojeného porušenia ustanovení základného a vykonávacieho nariadenia a prenesenia zodpovednosti zo zamestnávateľa na zamestnanca. Ako už bolo vyššie ozrejmene, vo vzťahu k žalobcovi bolo určené poľské zákonodarstvo, a preto tieto námietky nemožno vyhodnotiť ako relevantné.

Najvyšší súd na tomto mieste musí s prihliadnutím jednak na zásadu výlučnosti uplatniteľných právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia a jednak na zásadu lojálnej spolupráce v zmysle článku 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (viď najmä rozsudok Súdneho dvora z 10. februára 2000 sp.zn. C-202/97 vo veci FTS alebo marginálny bod č. 30 rozsudku zo dňa 26. januára 2006 sp.zn. C-2/05 vo veci Herbosch Kiere NV) vysloviť svoj právny názor, že definitívne určenie uplatniteľných právnych predpisov už ďalej nemôžu spochybniť inštitúcie sociálneho zabezpečenia, ale ani súdy členského štátu, ktorého právne predpisy sa neuplatňujú v zmysle definitívneho určenia.

51. Vo svetle uvedeného musí Najvyšší súd, vzhľadom na vyššie uvedené závery o určení uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k žalobcovi, konštatovať správnosť napadnutého rozhodnutia, že žalobcovi nevzniklo povinné poistenie na území Slovenskej republiky.

Je síce pravdou, že sa krajský súd v odôvodnení rozhodnutia zaoberal predovšetkým argumentáciou žalovanej a žalobcu, či došlo k preukázaniu reálneho výkonu činnosti žalobcu ako zamestnanca na území

Slovenskej republiky, avšak Najvyšší súd sa s poukazom na § 219 ods. 1 O.s.p. stotožňuje so záverom krajského súdu o nedôvodnosti žaloby a nutnosti jej zamietnutia.

52. Vo vzťahu k oprávnenosti žalovanej vydať rozhodnutie o tom, že žalobcovi (zamestnancovi) nevzniklo povinné sociálne poistenia na území Slovenskej republiky Najvyšší súd poukazuje na nižšie citované ustanovenia zák. č. 461/2003 Z.z., v zmysle ktorých je žalovaná oprávnená v sporných nedávkových konaniach okrem iného rozhodnúť aj o vzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobcu ako zamestnanca po tom, čo bola prostredníctvom príslušného formulára zaregistrovaná v registri poistencov žalovanej (viď bod č. 2).

Podľa § 20 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 172 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnej triedy.

Podľa § 184 ods. 8 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení nedávkové konanie sa začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne.

Podľa § 209 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak.

VI.

53. Pre úplnosť považuje Najvyšší súd za potrebné uviesť, že odvolanie žalobcu neobsahuje žiadne nové skutočnosti, právne významné pre uvedené konanie, s ktorými by sa krajský súd v rámci svojho konania nezaoberal. Argumenty a námietky uvedené žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu preukazujúce dôvodnosť zrušenia napadnutého rozhodnutia a tie uplatnené v odvolaní, sú obsahovo totožné a nie sú spôsobilé prívodiť zmenu rozhodnutia krajského súdu.

Najvyšší súd rovnako ako krajský súd dospel k záveru o nutnosti zamietnutia žaloby žalobcu, nakoľko napadnuté rozhodnutie žalovaného bolo vydané v súlade s právnymi predpismi. Najvyšší súd vyhodnotil odvolanie žalobcu ako nedôvodné, a preto výrok rozsudku krajského súdu o zamietnutí žaloby ako vecne správny potvrdil.

54. Nakoľko počas konania Najvyšší súd mu z dostupných zdrojov dospel k záveru, že sa vyskytli prekážky pre konanie z dôvodov potreby výkladu únieového práva, a to hore uvedených aplikovaných právnych predpisov a súvisiacich právnych aktov orgánov Európskej únie, preto súdny prieskum prerušil s výsledkom hore opísaným.

55. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu a stanoviska žalovanej ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté vo vyššie uvedených súdnych rozhodnutiach (čl. 1 ods. 1 ústavy), najmä už v citovanom rozhodnutí sp. zn. 1Sžo 11/2015, pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nich obsahu a vyslovených právnych názorov (viď účinky sledované v § 250ja ods. 4 a contrario odsek 7 O.s.p. spolu s čl. 144 ods. 1 ústavy) s prihliadnutím na ústavný princíp právnej istoty zásadne odchyľil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska v zmysle záverov judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti zjednocovania alebo zamedzovania vydávania protirečivých rozsudkov, najmä vec Zielinsky, Pradal a spol. v. Francúzska republika č. A- 24846/94, 34165/96 až 34173/96, poprípade vec Borovská a Forrai v. Slovenská republika č. A- 48554/10 z 25.11.2014), s oznámením termínu vyhlásenia rozsudku postupom podľa §156 ods. 1 a 3 O.s.p. a s poukazom na § 219 ods. 1 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

56. Najvyšší súd v preskúmvanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), tak v odvolacom konaní na základe mu dostupných informácií z pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd dospel k záveru, že nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

57. Záverom Najvyšší súd dodáva, že na základe ustálenia rozhodovacej právomoci poľskej inštitúcie ZUS vo vzťahu k žalobcovi sa jeho inými odvolacími námietkami ďalej nezaoberal.

58. O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p. s prihliadnutím na zásady obsiahnuté v zákone č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, podľa ktorého úspešný žalobca má právo na náhradu trov tohto konania, čo v tomto súdnom prieskume nenastalo.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).